

บทความเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
เรื่องลามิควรไต้

ลามิควรไต้ คืออะไร?

ลามิควรไต้ คือ ทรัพย์สินใดที่บุคคลหนึ่งได้มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคลอีกคนหนึ่งเสียเปรียบ บุคคลที่ได้ทรัพย์สินมานั้นมีหน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 406

ตัวอย่าง A เป็นหนี้ C อยู่ แต่เมื่อถึงเวลาชำระหนี้ กลับชำระให้แก่ B เพราะเข้าใจผิดคิดว่า B คือ C ดังนั้นลามที่ตกแก่ B จะถือเป็นลามิควรไต้ และ B ต้องส่งคืนให้กับ A

การกระทำที่เข้าข่ายลามกมิควรได้ มีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง

การกระทำที่เข้าข่ายลามกมิควรได้ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง?

การกระทำต่างๆ ที่ถือว่าเข้าตามหลักเรื่องลามกมิควรได้ มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

- 1) ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้เพิ่มมาเป็นการทำให้ลามกเพิ่มพูนขึ้นจากกองทรัพย์สิน หรือการมีกรรมสิทธิ์ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงสิทธิ์การครอบครอง
- 2) เป็นการได้มาโดยปราศจากมูลเหตุที่จะอ้างกฎหมายได้ กล่าวคือ เป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายให้สิทธิ์แก่บุคคลที่ได้รับทรัพย์สินนั้น ซึ่งอาจเป็นเรื่องการชำระหนี้ที่ไม่มีความผูกพัน หรือการสำคัญผิดตัวเจ้าหนี้
- 3) เป็นการทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์เสียเปรียบ โดยไม่สมควรเสียปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างตามกฎหมาย
- 4) ไม่มีทางแก้ตัวตามกฎหมายอย่างอื่น หมายความว่า บุคคลที่ต้องสูญเสียทรัพย์สินหรือผลประโยชน์นั้น โดยไม่สามารถเรียกร้องทรัพย์ทางอื่นได้อีกแล้ว นอกจากการเรียกคืนลามกมิควรได้

การกระทำที่เข้าข่ายลามกมิควรได้ มีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง

การกระทำที่เข้าข่ายลามกมิควรได้ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง?

บุคคลที่ได้รับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ ซึ่งมีองค์ประกอบตามหลัก
ลามกมิควรได้ ต้องคืนทรัพย์สินให้กับเจ้าของกรรมสิทธิ์

ยกเว้นบางกรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าไม่ต้องคืน เช่น เป็นการชำระหนี้โดย
รู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระอันเป็นการชำระหนี้ตาม
อำเภอใจ

ลามิควรไ้ คืออะไร

ลามิควรไ้ คือ ทรัพย์สินใดที่บุคคลหนึ่งได้มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคลอีกคนหนึ่งเสียเปรียบ บุคคลที่ได้ทรัพย์สินนั้นมีหน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๐๖

มาตรา ๔๐๖ บุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินใด เพราะการที่บุคคลอีกคนหนึ่งกระทำเพื่อชำระหนี้ก็ดี หรือได้มาด้วยประการอื่นก็ดี โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเสียเปรียบไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นจำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา อนึ่งการรับสภาพหนี้สินว่ามีอยู่หรือหาไม่นั้น ท่านก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อชำระหนี้ด้วย

บทบัญญัติอันนี้ท่านให้ใช้บังคับตลอดถึงกรณีที่ได้ทรัพย์สินมาเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมิได้เป็นขึ้นหรือเป็นเหตุที่ได้สิ้นสุดไปเสียก่อนแล้วนั้นด้วย

ตัวอย่าง A เป็นหนี้ C อยู่ แต่เมื่อถึงเวลาชำระหนี้ กลับชำระให้แก่ B เพราะเข้าใจผิดคิดว่า B คือ C ดังนั้นหากที่ตกแก่ B จะถือเป็นลามิควรไ้ และ B ต้องส่งคืนให้กับ A การกระทำที่เข้าข่ายลามิควรไ้ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง?

การกระทำต่างๆ ที่ถือว่าเข้าตามหลักเรื่องลามิควรไ้ มีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ

- ๑) ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้เพิ่มมา ต้องมีลักษณะที่เป็นการทำให้ลามิควรไ้เพิ่มพูนขึ้นจากกองทรัพย์สิน หรือการมีกรรมสิทธิ์ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงสิทธิการครอบครอง
- ๒) เป็นการได้มาโดยปราศจากมูลเหตุที่จะอ้างกฎหมายได้ กล่าวคือ เป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายให้สิทธิแก่บุคคลที่ได้รับทรัพย์สินนั้น ซึ่งอาจเป็นเรื่องการชำระหนี้ที่ไม่มีความผูกพัน หรือการสำคัญผิดตัวเจ้าหนี้ หรือการสำคัญผิดในมูลหนี้
- ๓) เป็นการทำให้บุคคลอีกคนหนึ่งเสียเปรียบ กล่าวคือ การที่บุคคลได้รับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์เพิ่มขึ้นนั้น มีผลทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินต้องสูญเสียทรัพย์สินไปโดยไม่สมควรที่จะเสียปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างตามกฎหมาย
- ๔) ไม่มีทางแก้ตัวตามกฎหมายอย่างอื่น หมายความว่า บุคคลที่ต้องสูญเสียทรัพย์สินหรือผลประโยชน์นั้น โดยไม่สามารถเรียกร้องทรัพย์สินทางอื่นได้อีกแล้ว นอกจากการเรียกคืนลามิควรไ้

บุคคลที่ได้รับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ซึ่งมีองค์ประกอบตามหลักลามิควรไ้ ต้องคืนทรัพย์สินให้กับเจ้าของกรรมสิทธิ์ ยกเว้นบางกรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าไม่ต้องคืน เช่น เป็นการชำระหนี้โดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระอันเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ

เงื่อนไขการส่งคืนทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๑๒ ถ้าทรัพย์สินซึ่งได้รับไว้เป็นลาภมิควรได้นั้นเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ท่านว่าต้องคืนเต็มจำนวนนั้น เว้นแต่เมื่อบุคคลได้รับไว้โดยสุจริต จึงต้องคืนลาภมิควรได้เพียงส่วนที่ยังมีอยู่ในขณะเมื่อเรียกคืน

มาตรา ๔๑๓ เมื่อทรัพย์สินอันจะต้องคืนนั้นเป็นอย่างอื่นนอกจากจำนวนเงินและบุคคลได้รับไว้โดยสุจริต ท่านว่าบุคคลเช่นนั้นจำต้องคืนทรัพย์สินเพียงตามสภาพที่เป็นอยู่ และมีต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือบุบสลาย แต่ถ้าได้อะไรมาเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อการสูญหายหรือบุบสลายเช่นนั้นก็ต้องให้ไปด้วย

ถ้าบุคคลได้รับทรัพย์สินไว้โดยสุจริต ท่านว่าจะต้องรับผิดชอบในการสูญหายหรือบุบสลายนั้นเต็มภูมิ แม้กระทั้งการสูญหายหรือบุบสลายจะเกิดเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไรทรัพย์สินนั้นก็คงต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๔๑๔ ถ้าการคืนทรัพย์สินตกเป็นพันวิสัยเพราะสภาพแห่งทรัพย์สินที่ได้รับไว้นั้นเองก็ดี หรือเพราะเหตุอย่างอื่นก็ดี และบุคคลได้รับทรัพย์สินไว้โดยสุจริต ท่านว่าบุคคลเช่นนั้นจำต้องคืนลาภมิควรได้เพียงส่วนที่ยังมีอยู่ในขณะเมื่อเรียกคืน

ถ้าบุคคลได้รับทรัพย์สินนั้นไว้โดยสุจริต ท่านว่าต้องใช้ราคาทรัพย์สินนั้นเต็มจำนวน ลาภมิควรได้ มีข้อยกเว้นที่ไม่ต้องส่งคืนทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๐๗ บุคคลใดได้กระทำการอันใดตามอำเภอใจเหมือนหนึ่งว่าเพื่อชำระหนี้โดยรู้อยู่ว่าตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ ท่านว่าบุคคลผู้นั้นหาสิทธิจะได้รับคืนทรัพย์สินไม่

มาตรา ๔๐๘ บุคคลตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ไม่มีสิทธิจะได้รับคืนทรัพย์สิน คือ

(๑) บุคคลผู้ชำระหนี้อันมีเงื่อนไขเวลาบังคับเมื่อก่อนถึงกำหนดเวลานั้น

(๒) บุคคลผู้ชำระหนี้ซึ่งขาดอายุความ

(๓) บุคคลผู้ชำระหนี้ตามหน้าที่ศีลธรรม หรือตามควรแก่อัธยาศัยในสมาคม

มาตรา ๔๐๙ เมื่อบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งมิได้เป็นลูกหนี้ได้ชำระหนี้ไปโดยสำคัญผิด เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ผู้ทำการโดยสุจริตได้ทำลาย หรือลบล้างเสียซึ่งเอกสารอันเป็นพยานหลักฐานแห่งหนี้ก็ดี ยกเลิกหลักประกันเสียก็ดี สิ้นสิทธิไปเพราะขาดอายุความก็ดี ท่านว่าเจ้าหนี้ไม่จำต้องคืนทรัพย์สิน

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ไม่ขัดขวางต่อการที่บุคคลผู้ได้ชำระหนี้นั้นจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ถ้าจะมี

มาตรา ๔๑๐ บุคคลผู้ใดได้ทำการชำระหนี้โดยมุ่งต่อผลอย่างหนึ่ง แต่มิได้เกิดผลขึ้นเช่นนั้น ถ้าและบุคคลนั้นได้รู้มาแต่แรกว่าการที่จะเกิดผลนั้นเป็นพันวิสัยก็ดี หรือได้เข้าปองปิดขัดขวางเสียมิให้เกิดผลเช่นนั้นโดยอาการอันฝ่าฝืนความสุจริตก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นไม่มีสิทธิจะได้รับคืนทรัพย์สิน

มาตรา ๔๑๑ บุคคลใดได้กระทำการเพื่อชำระหนี้ เป็นการอันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ท่านว่าบุคคลนั้นหาอาจจะเรียกร้องคืนทรัพย์สินได้ไม่

ข้อมูลนี้จะมีประโยชน์ทั้งแก่กับผู้ที่ได้รับและผู้เสียทรัพย์สิน ทั้งนี้หากเป็นผู้เสียทรัพย์สินหรือเสียเปรียบมีสิทธิฟ้องคดีภายใน ๑ ปี นับแต่เวลาที่ฝ่ายผู้เสียหายรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืน

อ้างอิง ลาภมิควรได้ <https://www.dharmniti.co.th/undue-enrichment/>

กรณีเรื่องลามิควรได้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๖/ว๒๐๓๒ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุคืนจากผู้สูงอายุที่ได้รับบำนาญจากหน่วยงานของรัฐ

http://www.dla.go.th/.../๒๐๒๐/๔/๒๓๓๘๘_๑_๑๕๕๕๕๐๑๔๙๔๑๕๗.pdf

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๖/ว๒๗๓๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุคืนจากผู้สูงอายุที่ได้รับบำนาญจากหน่วยงานของรัฐ

http://www.tasaba.go.th/news/doc_download/a_๑๐๐๙๒๐_๑๐๒๔๔๓.pdf

ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

กรณี เรียกคืนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สอบถามหน่วยงาน > กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

คำถาม อบต.ตรวจสอบข้อเท็จจริง พบ ว่ามีผู้สูงอายุได้รับบำนาญพิเศษตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ จากกองทัพบก จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ตามข้อ ๖ ระเบียบฯ หลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุฯ อบต. มีหนังสือแจ้งข้อเท็จจริง และปรากฏว่าปัจจุบันผู้สูงอายุเป็นผู้ป่วยติดเตียง ไม่สามารถแสดงเจตนาอย่างใดๆ ได้ สอบถามญาติ ญาติแจ้งว่าจะขอผ่อนชำระเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท โดยญาติจะเป็นผู้ลงนามในสัญญา ซึ่งการดังกล่าวไม่เป็นไปตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๖/ว ๒๐๓๒ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๓ (ได้รับตั้งปี ๒๕๕๒ เบี้ยยังชีพที่รับไป เป็นเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท) และใกล้ขาดอายุความเรียกคืนลามิควรได้ ควรฟ้องคดีเพื่อป้องกันหนี้ขาดอายุความใช่หรือไม่ มีวิธีการอื่นใดหรือไม่ อย่างไร

คำตอบจากเจ้าหน้าที่

เบื้องต้นให้ญาติหรือทายาททำหนังสือถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งเจตจำนงค์ว่าไม่สามารถดำเนินการตามหนังสือแนวทางของกระทรวงมหาดไทยฯ และประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวได้ จากนั้นให้นำประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ หลักนิติกรรมสัญญา ทำความตกลงระหว่างผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอผ่อนชำระตามนิติกรรมสัญญาที่เกิดขึ้นหรือหากมีข้อสงสัยเพิ่มเติมให้ประสาน

๐๒-๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๓๑,๔๑๓๒

กรณี การรับเงินรายได้ สอบถามหน่วยงาน > สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น

คำถาม อบต.ได้รับเงินค่ารายได้ค่าภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจากผู้มาชำระ จากการโอนเงินเข้าบัญชี และมาชำระเป็นเงินสด และได้ตรวจสอบพบว่าผู้มาชำระนั้นได้ชำระเงินเข้า จึงต้องถอนคืนเงินรายรับ แต่ตอนนี้ใกล้สิ้นปีงบประมาณและยังไม่สามารถติดต่อผู้เสียภาษีเพื่อมาทำเรื่องขอคืนเงินได้ อบต.สามารถถอนคืนเงินรายรับแล้วรับไว้เป็นเงินรับฝากเพื่อคืนแต่ผู้ชำระได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบจากเจ้าหน้าที่

ระเบียบเบิกจ่ายปี ๒๕๔๗ ข้อ๙๔ กำหนดว่า กรณี อบต.ได้รับเงินรายรับและต่อมามีการขอคืนในลักษณะของลามิควรได้ ภายในกำหนดอายุความ ให้ อบต.ถอนคืนเงินรายรับ โดยถือปฏิบัติตามข้อ๙๕ และข้อ๙๖ ต้องมีการขอคืนจากผู้ชำระเงินเกิน